

فصل ۳

فایده‌ی گیاهان

گیاهان هم مانند جانوران انواع گوناگونی دارند.

بعضی از آن ها به شکل درخت و گل و بعضی به شکل بوته‌های کوچک دیده می‌شوند. ریشه، ساقه و برگ قسمت های اصلی یک گیاه هستند. بعضی از گیاهان علاوه بر ریشه، ساقه و برگ، گل و میوه هم دارند. در این فصل با فایده های هر یک از این قسمت ها آشنا می‌شوید.

ریشه

ریشه، اولین قسمتی است که از دانه خارج می‌شود. ریشه، گیاه را محکم در خاک نگه می‌دارد. ریشه، آب و مواد لازم برای غذا سازی را از خاک می‌گیرد و به قسمت‌های مختلف گیاه می‌رساند.

ریشه‌ی بعضی از گیاهان مانند هویج، ترب و شلغم مواد غذایی را در خود نگه می‌دارد و ما از آن استفاده می‌کنیم.

گفت‌وگو کنید

چند ریشه‌ی خوراکی را به کلاس بیاورید و درباره‌ی فایده‌ی هر یک گفت‌وگو کنید.

ساقه

بعد از ریشه، ساقه دومین قسمت گیاه است. بیش تر ساقه‌ها، شاخه‌ها و برگ‌ها را روی خود نگه می‌دارند و آب و مواد لازم برای غذاسازی را به برگ‌ها می‌رسانند. شکل و اندازه‌ی ساقه‌ها باهم فرق دارد.

ساقه‌های بعضی از گیاهان مانند کرفس، سیب زمینی و نی شکر خوراکی هستند و ما از آن‌ها استفاده‌ی خوراکی می‌کنیم. از ساقه‌ی محکم گیاهانی مانند درخت گردو و کاج نیز برای ساختن در و پنجره، میز و صندلی و... استفاده می‌شود.

گفت‌وگو کنید

چند ساقه‌ی خوراکی را به کلاس بیاورید و درباره‌ی شکل، اندازه، رنگ و فایده‌ی آن‌ها با هم کلاسی‌های خود گفت‌وگو کنید.

برگ

می‌دانید که گیاهان برگ‌های گوناگونی دارند. ما از برگ بسیاری از گیاهان مانند شوید، تره، اسفناج، کاهو و نعنای به عنوان سبزی استفاده می‌کنیم.

هم‌چنین از دم‌کرده‌ی برگ گیاه چای به عنوان یک نوشیدنی استفاده می‌شود.

گفت‌وگو کنید

چند نمونه برگ خوراکی به کلاس بیاورید و درباره‌ی فایده‌ی آن‌ها گفت‌وگو کنید.

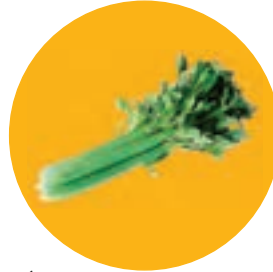
بیش تر بدانید

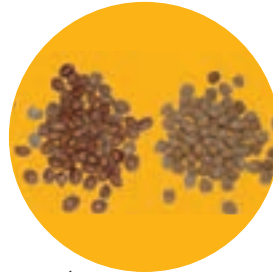
سبزی‌ها به دلیل وجود مواد معدنی و ویتامین‌های گوناگون برای زندگی ما اهمیت زیادی دارند.

معمولاً سبزی‌ها را بر اساس قسمت‌های مورد استفاده‌ی آن‌ها به شکل زیر طبقه‌بندی می‌کنیم:

الف) سبزی‌هایی که از برگ و ساقه‌ی آن‌ها استفاده می‌کنیم؛ مانند کاهو، کرفس، اسفناج

ب) سبزی‌هایی که از میوه و دانه‌ی آن‌ها استفاده می‌کنیم؛ مانند گوجه فرنگی، هندوانه، لوبیا و نخود

ج) سبزی‌هایی که از ریشه‌ی آن‌ها استفاده می‌کنیم؛ مانند هویج و تربچه

د) سبزی‌هایی که از گل آن‌ها استفاده می‌کنیم؛ مانند گل کلم

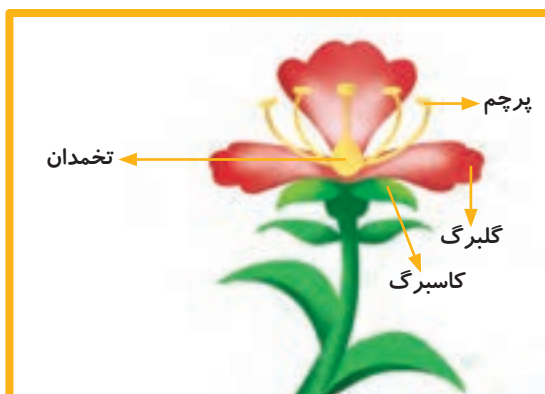

گل

بیش تر گیاهان گل دارند. گل بخش مهمی از گیاه است.

گل‌ها رنگ‌ها و شکل‌های مختلف دارند.

گل از چهار قسمت مختلف تشکیل شده است: گلبرگ، کاسبرگ، پرچم، تخمدان

ما در زندگی روزمره از گل بعضی از گیاهان مانند زعفران، گل محمدی و غوزه‌ی پنبه استفاده می‌کنیم. از زعفران برای بهتر کردن مزه و رنگ غذاها، از گل محمدی برای تهیه‌ی گلاب و مربّا و از غوزه‌ی پنبه نیز برای درست کردن نخ استفاده می‌شود.

مشاهده کنید

در تصاویر زیر از کدام قسمت گل استفاده‌ی خوراکی می‌شود؟

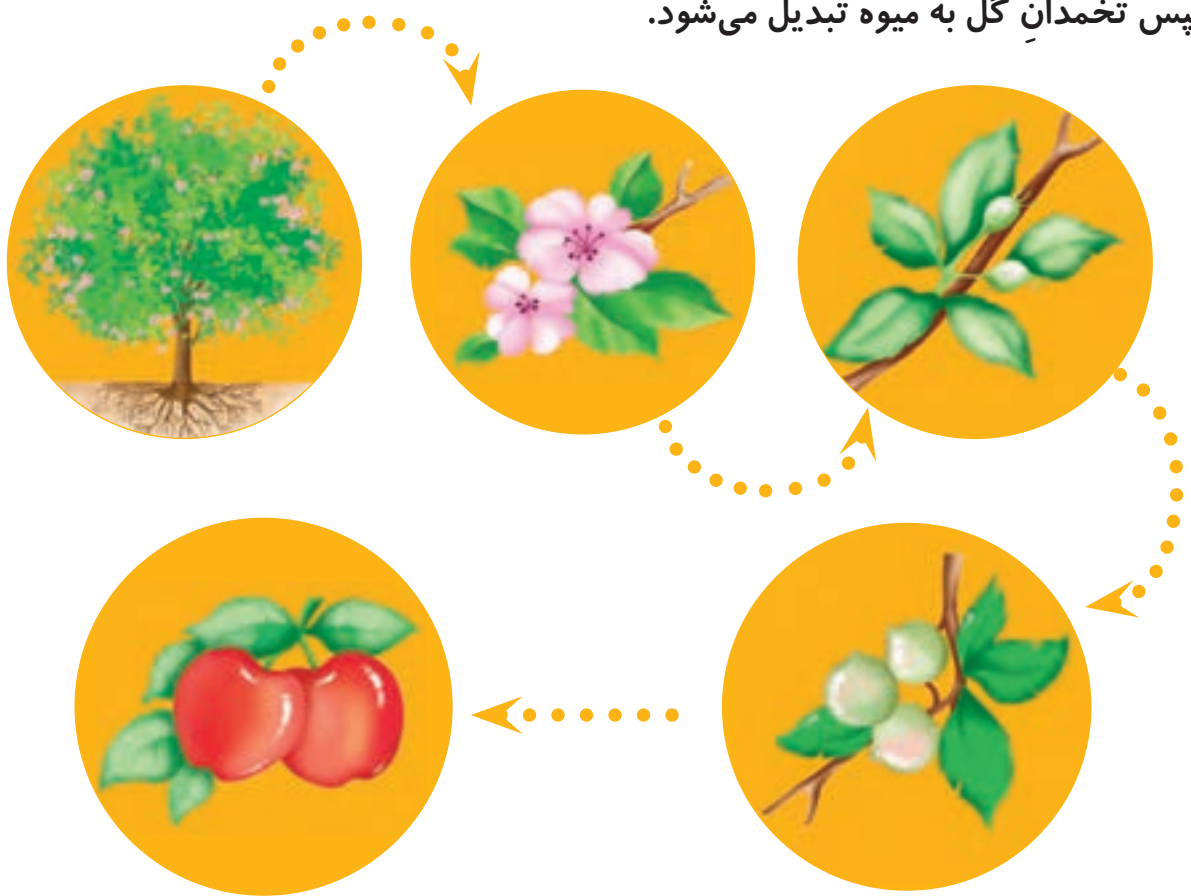

میوه

میوه‌ها انواع گوناگونی دارند. درون هر میوه یک یا چند دانه وجود دارد. حتماً دانه‌ی بعضی از میوه‌ها مانند سیب، آلبالو و گیلاس را دیده‌اید.

میوه از گل به وجود می‌آید. برای تبدیل گل به میوه، گلبرگ‌ها خشک می‌شوند و می‌ریزند. سپس تخمدان گل به میوه تبدیل می‌شود.

تصاویر بالا مراحل به وجود آمدن میوه را نشان می‌دهد. درباره‌ی مراحل تبدیل گل به میوه در کلاس گفت و گو کنید.

دانه

دانه هم قسمتی از گیاه است. دانه‌ها در اندازه‌ها و شکل‌های متفاوت دیده می‌شوند. ما از بعضی از دانه‌ها مانند لوییا، برنج، عدس، گندم، جو و ذرت به عنوان خوراکی استفاده می‌کنیم.

فکر کنید

کدام بخش از گیاهان زیر مصرف خوراکی دارند؟

قسمت مورد استفاده	نام گیاه
	لپه
	سیب زمینی
	کرفس
	زعفران

قسمت مورد استفاده	نام گیاه
	شلغم
	کاهو
	گل سرخ
	عدس

فایده های دیگر گیاهان

۱- ادویه: فلفل، زردچوبه و دارچین از گیاهانی هستند که می توان آن ها را به عنوان چاشنی غذا مصرف کرد. به این نوع گیاهان ادویه می گوئیم و از آن ها برای خوش مزه و یا خوش بو کردن غذا استفاده می کنیم.

۲- داروها: مردم از بعضی از گیاهان مانند گل گاوزبان ، خاکشیر، عرق نعناع، شیرین بیان و... برای درمان برخی بیماری ها استفاده می کنند؛ برای مثال وقتی کسی گرما زده می شود، خوردن خاکشیر برایش مفید است.

۳- رنگ ها: از بعضی گیاهان برای رنگ کردن پارچه و پشم استفاده می شود. گیاهانی مانند حنا، روناس و پوست انار در صنعت رنگرزی مورد استفاده قرار می گیرند.

۴- صنایع چوب: از چوب درختانی مانند کاج، گردو، صنوبر و... برای ساختن میز و صندلی، در و پنجره، قفسه‌ی کتابخانه، کاغذ و... استفاده می‌شود.

گزارش دهید

به همراه یکی از بزرگ‌ترها به عطاری بروید و در خصوص فواید برخی از گیاهان اطلاعاتی را جمع‌آوری کنید. سپس آن را در جدولی مانند جدول زیر بنویسید و در کلاس ارائه دهید.

نام گیاه	فایده
۱-	
۲-	
۳-	
۴-	
۵-	